

HANDBOEK BIJZONDER GERELEMENTEERDE
VERZEKERINGSCONTRACTEN

HANDBOEK BIJZONDER
GEREGLEMENTEERDE
VERZEKERINGSCONTRACTEN

Zevende bijgewerkte en
geactualiseerde editie

Philippe COLLE

Hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel

intersentia

Antwerpen – Cambridge

De stof is bijgehouden tot 20 juni 2019.

Handboek bijzonder gereguleerde verzekeringscontracten. Zevende
bijgewerkte en geactualiseerde editie
Philippe Colle

© 2019 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-1069-7 (paperback)
ISBN 978-94-000-1068-0 (gebonden)
D/2019/7849/108
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

INHOUD

Randnr.

Hoofdstuk I.	
De brandverzekering	1
Deel I. De brandverzekering-zaakverzekering	1
Afdeling 1. Aard van de brandverzekeringsovereenkomst	1
Afdeling 2. Toepasselijke wetgeving	3
I. Toepassingsgebied van het KB van 24 december 1992	4
II. Uitsluitingen	6
Afdeling 3. De verzekerde risico's	
I. Brand	7
II. Bijkomende dekkingen	8
A. Verplichte bijkomende dekkingen	
1. De wet betreffende de verzekeringen	9
a. Reddingskosten	9
b. Schadegeval buiten de verzekerde goederen	11
c. Natuurrampen	12
1) Gedekte natuurrampen	13
2) Gedekte schade	14
3) Uitsluitingen	15
4) De termijnen voor de schadevaststelling en de betaling	16
5) De vrijstelling en de bijpremie	17
6) Het Tariferingsbureau	18
7) Dekkingslimieten en Rampenfonds	19
8) Besluit	20
2. Het Brandverzekeringsbesluit	21
a. Aanslag en arbeidsconflict	22
b. Storm	24
B. Facultatieve bijkomende dekkingen	25
Afdeling 4. De verzekerde personen	27

Afdeling 5. De duur en de wijziging van de verzekeringsovereenkomst	30
I. De duur	30
II. De wijziging van de verzekeringsovereenkomst	32
Afdeling 6. De minimumwaarborgen	33
I. Verzekerde risico's en verzekerde personen	34
II. Waardering van het verzekerde goed	35
III. Oververzekering en onderverzekering	38
A. De overdraagbaarheidsclausule	38
B. De evenredigheidsregel	39
C. Uitzonderingen	40
IV. Omvang van de vergoeding	42
A. Algemeen	42
B. Nieuw- of herbouwwaarde	43
C. Aangenomen waarde of andere waarden	48
D. Vrijstelling	49
V. Uitkeringstijdstip van de vergoeding	51
A. Wederopbouw of wedersamenstelling	53
B. Vervanging	54
C. Andere gevallen	55
D. Regels gemeenschappelijk aan voornoemde gevallen	56
1. Termijnverlenging	58
2. Rechten van hypothecaire en bevoorrechte schuldeisers	60
Deel II. De aansprakelijkheidsverzekering in geval van brand	62
Afdeling 1. Algemeenheden – Toepasselijke wetgeving	62
Afdeling 2. De verzekering van het huurrisico	63
I. Huurdersaansprakelijkheid bij brand	64
II. Bijzondere bepalingen	68
A. Onderverzekering	69
B. Omvang en uitkeringstijdstip van de vergoeding	70
C. Rechtstreekse vordering	73
1. Eigen recht	74
2. Excepties	76
3. Verjaring	77
Afdeling 3. De verzekering tegen het verhaal van derden	78
I. Het verhaal van derden	78

II.	Bijzondere bepalingen	81
A.	Over- en onderverzekering	82
B.	Omvang en uitkeringstijdstip van de vergoeding	83
C.	Rechtstreekse vordering	87
Deel III. De wet van 30 juli 1979 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake brand en ontploffing voor inrichtingen toegankelijk voor het publiek 88		
Afdeling 1. Preventie van branden en ontploffingen 89		
Afdeling 2. De objectieve aansprakelijkheid en overeenkomstige verplichte verzekering inzake brand en ontploffing 90		
I.	Objectieve aansprakelijkheid	91
II.	Verplichte aansprakelijkheidsverzekering	95
A.	Eigen recht van de slachtoffers	96
B.	Excepties.	98
C.	Verjaring	99
D.	Subrogatie van de verzekeraar	100
III.	Sancties.	101
Hoofdstuk II.		
De gezinsaansprakelijkheidsverzekering 102		
Afdeling 1. Aard van de gezinsaansprakelijkheidsverzekering. 103		
Afdeling 2. Toepasselijke wetgeving		
I.	De wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen	104
II.	Het koninklijk besluit van 12 januari 1984.	104bis
A.	Minimumdekking	105
B.	Toepassingsgebied.	108
Afdeling 3. De verzekerde risico's		
I.	De burgerlijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privéleven	110
A.	Artikelen 1382-1386bis BW.	110
B.	Objectieve aansprakelijkheden en hinder uit nabuurschap	114
C.	Milieuschade	115
D.	Bewijslast	116
II.	Bijkomende dekkingen	117
A.	Rechtsbijstand	118
B.	Onvermogen van derden	120

C.	Andere dekkingen	121
III.	Uitsluitingen	
A.	Verplichte uitsluitingen	122
1.	Contractuele aansprakelijkheid	123
2.	Professionele aansprakelijkheid	124
3.	Aansprakelijkheid bij brand	127
B.	Facultatieve uitsluitingen	128
1.	De burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst onderworpen aan een verplichte verzekering (art. 6, 1°)	129
2.	De schade veroorzaakt aan de verzekeringnemer, zijn samenwonende echtgenoot en alle bij hem inwonende personen (art. 6, 2°)	132
3.	De materiële schade aan huispersoneel (art. 6, 3°)	133
4.	De schade voortvloeiend uit de extracontractuele aansprakelijkheid die leiders, aangestelden of organisatoren van jeugd- of gelijkgestelde bewegin- gen dragen voor daden van personen voor wie ze moeten instaan (art. 6, 4°)	134
5.	De schade die rechtstreeks of onrechtstreeks het gevolg is van nucleaire risico's (art. 6, 5°)	135
6.	De schade voortvloeiend uit grove fouten die op uitdrukkelijke en beperkende wijze in de algemene voorwaarden van de polis zijn bedongen en begaan worden door een verzekerde die de jaren van onder- scheid heeft bereikt (art. 6, 6°)	135
7.	De schade aan roerende of onroerende goederen of aan dieren die een verzekerde onder zijn bewaking heeft (art. 6, 7°)	136
8.	De schade veroorzaakt door het gebouw of een deel van het gebouw dat door de verzekeringnemer niet gebruikt wordt als hoofdverblijf (art. 6, 8°)	137
9.	De schade veroorzaakt door tuinen met een opper- vlakte van meer dan 1 ha (art. 6, 9°)	138
10.	De schade veroorzaakt door personen- of goederen- liften (art. 6, 10°)	139
11.	De stoffelijke schade veroorzaakt door vuur, brand, ontploffing of rook ingevolge vuur of brand ont- staan in of overgeslagen van het gebouw waarvan	

de verzekerde eigenaar, huurder of bewoner is (art. 6, 11°)	139
12. De schade veroorzaakt door gebouwen ter gelegen- heid van de bouw, wederopbouw of aanpassings- werken (art. 6, 12°)	141
13. De stoffelijke schade veroorzaakt door grondver- schuivingen (art. 6, 13°)	142
14. De schade veroorzaakt door het gebruik van zeilboten van meer dan 200 kg, motorboten of luchtvaartuigen, door het beoefenen van de jacht met inbegrip van de wildschade, alsmede de schade veroorzaakt door rijpaarden waarvan de verzekerde eigenaar is en door andere huisdieren (art. 6, 14° tot 17°)	143
Afdeling 4. De verzekerde personen	144
I. De verzekeringnemer en samenwonende echtgeno(o)t(e)	145
II. De bij de verzekeringnemer inwonende personen.	146
A. Het begrip ‘inwonenden’	146
B. Studenten	147
C. Dienstplichtigen en gewetensbezwaarden.	148
D. Conventionele uitbreidingen.	149
III. Huispersoneel en gezinshelpers	150
IV. Bewakers van kinderen en dieren van de verzekeringnemer.	153
Afdeling 5. De omvang van de vergoeding – Vrijstelling	154
I. Lichamelijke schade	155
II. Stoffelijke schade – Vrijstelling.	157
III. Reddingskosten.	160
Afdeling 6. Leiding van het geschil, eigen recht en regresvordering	161
Afdeling 7. De verjaring	163
 Hoofdstuk III. De verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen	 167
 Afdeling 1. Aard van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen	 168
Afdeling 2. Toepasselijke wetgeving	169
Afdeling 3. Het toepassingsgebied van de verplichte aansprakelijk- heidsverzekering inzake motorrijtuigen.	171
I. Het begrip ‘motorrijtuig’	172

II.	Verzekeringplicht	174
A.	Onder welke voorwaarden geldt de verzekeringplicht? . . .	175
B.	Op wie rust de verzekeringplicht?	177
C.	Uitzonderingen	180
1.	Staat en openbare instellingen	181
2.	Gewoonlijk in het buitenland gestalde voertuigen . . .	183
	Afdeling 4. Het bewijs van de verzekeringsovereenkomst.	189
I.	Tussen verzekeraar en verzekeringnemer	190
II.	Jegens derden.	191
	Afdeling 5. De verzekerde risico's	192
I.	De burgerrechtelijke aansprakelijkheid m.b.t. deelname aan het verkeer	192
II.	De vergoeding van de zwakke weggebruiker	194
A.	De algemene regel.	194
B.	Aan spoorstaven gebonden motorrijtuigen	195
C.	Uitzonderingen op de vergoedingsplicht	196
D.	Het Gemeenschappelijk Waarborgfonds.	198
E.	Betwistingen	199
III.	De vergoeding van onschuldige slachtoffers wanneer het onmogelijk is vast te stellen welk motorrijtuig aansprakelijk is	199bis
IV.	Het besturen van een tijdelijk vervangingsvoertuig	200
V.	Dekkingsuitbreidingen (privéterreinen)	201
	Afdeling 6. De verzekerde personen	203
I.	De houder.	205
II.	De bestuurder	206
III.	De vervoerde personen – De inzittenden	207
IV.	De personen aansprakelijk voor de voornoemde personen . . .	208
V.	Dekking uitgesloten bij diefstal, geweldpleging of heling.	209
	Afdeling 7. De gedekte schade en de omvang van de vergoeding	
I.	Gedekte schade	211
–	Gebbruiksderving	212
–	Blijvende waardevermindering	212
–	Financieringskosten.	212
–	Huurkosten	212
II.	Van de dekking uitgesloten schade	213
–	Verzekerd voertuig.	213
–	Vervoerde goederen.	213
–	Snelheidsritten en -wedstrijden (races).	213

III.	Omvang van de vergoeding	216
A.	Lichamelijke en materiële schade	216
B.	Dubbele schatting	218
C.	Btw	219
D.	Belasting op de inverkeerstelling en accijnscompenserende belasting.	222
E.	Gedeelde aansprakelijkheid.	223
F.	Persoonlijke kleding en bagage.	224
	Afdeling 8. De werking van de verplichte motorrijtuigenverzekering . . .	226
I.	Eigen recht van de benadeelde	227
II.	Niet-tegenwerpelijke excepties	228
III.	Tegenwerpelijke excepties	230
IV.	Verhaalrecht van de verzekeraar (regresvordering)	234
A.	Contractueel recht	235
B.	Beperkingen.	237
C.	Voorbeelden.	238
D.	Oorzakelijk verband met het schadegeval?	240
E.	Verjaring	241
F.	Kennisgevingsplicht	242
G.	Gezag van strafrechtelijk gewijsde.	245
V.	Mechanismen ter bespoediging van de schadeafwikkeling.	247
A.	De rechtstreekse vordering tegen de motorrijtuigenverzekeraar	248
B.	De schaderegelaar	249
C.	De behandeling en afwikkeling van de schadevergoedingseis.	252
D.	Het informatiecentrum en schadevergoedingsorgaan	257
	1. De informatieopdracht	258
	2. De vergoedingsopdracht bij ontstentenis van antwoord of voorstel vanwege de verzekeraar en bij ontstentenis van schaderegelaar	261
	Afdeling 9. De premie en het bonus-malusstelsel	
I.	De berekeningscriteria van de premie.	264
II.	Het bonus-malusstelsel (<i>a posteriori</i> -personalisatiestelsel)	
A.	Vóór het koninklijk besluit van 16 januari 2002	268
B.	Sedert het koninklijk besluit van 16 januari 2002	272
III.	Het Tarifieringsbureau	275
	Afdeling 10. De overdracht van het motorrijtuig	277
	Afdeling 11. Het geschil	

I.	Territoriaal bevoegde rechter	280
II.	Materieel bevoegde politierechter (art. 601 <i>bis</i> Ger.W.)	283
	A. Het begrip ‘verkeersongeval’	284
	B. Regresvordering en subrogatoire vordering	287
III.	Verjaring	288 <i>bis</i>
IV.	Tegenwerpelijkheid van het vonnis	294
Afdeling 12. Het Gemeenschappelijk Waarborgfonds		299
I.	Tussenkomstgevallen	300
	A. Niet-geïdentificeerd motorrijtuig	302
	B. Toevallig feit	305
	C. Diefstal, geweldpleging en heling	308
	D. Geen verzekering of niet-geïdentificeerde verzekerings- onderneming	309
	E. Ingetrokken toelating of faillissement van de verzeke- raar	310
	F. Geen met redenen omkleed antwoord binnen de drie maanden of geen schaderegelaar	310 <i>bis</i>
II.	Procedureaangelegenheden	311
	A. Ontvankelijkheidsvoorwaarden	311
	B. Het begrip ‘benadeelden’	312
	C. Eigen recht benadeelden	313
	D. Subrogatoir verhaal van het Fonds	314
II.	Gedekte schade	316
III.	Uitgesloten benadeelden	320
Hoofdstuk IV.		
De levensverzekering		323
Afdeling 1. Aard van de levensverzekering		325
Afdeling 2. Toepasselijke wetgeving		326
Afdeling 3. Geldigheidsvoorwaarden		327
Afdeling 4. Totstandkoming, inwerkingtreding en duur van de overeenkomst		329
Afdeling 5. De verzekerde risico’s		333
I.	De verzekering bij overlijden	334
	A. De verzekering voor het hele leven	336
	B. De tijdelijke overlijdensverzekering	337
	C. De overlevensverzekering	338
II.	De verzekering bij leven	339
	A. De verzekering op uitgesteld kapitaal	340

B.	De verzekering op lijfrente	341
1.	Onmiddellijke lijfrente	342
2.	Uitgestelde lijfrente	343
III.	De gemengde verzekering	344
IV.	Specifieke levensverzekeringen	345
A.	De schuldsaldoverzekering	346
1.	Algemeen	346
2.	Personen met een verhoogd gezondheidsrisico	347
B.	De rekeningverzekering	350
C.	De groepsverzekering	353
1.	Niet-betaling van de premies	356
2.	Beëindiging van de arbeidsovereenkomst	357
D.	Tak 23- of levensverzekeringen verbonden met een of meerdere beleggingsfondsen	360
V.	Uitsluitingen	
A.	Oorlog en gelijkaardige feiten	362
B.	Zelfmoord	364
C.	Doodstraf en deelneming aan een misdaad of wanbedrijf ..	366
D.	Andere uitsluitingen	369
E.	Bewijslast	371
F.	Lot van de gekapitaliseerde premies	374
Afdeling 6.	De begunstigde	375
I.	Aanduiding van de begunstigde	376
A.	De echtgenoot	378
B.	De kinderen	380
C.	De wettelijke erfgenamen	381
D.	Geen of vooroverleden begunstigde	382
II.	Beding ten gunste van een derde en aanvaarding	384
III.	Tegenwerpelijke excepties	386
IV.	Herroeping van de begunstiging	387
Afdeling 7.	De verplichtingen van de verzekeringnemer	390
I.	Juiste opgave van het risico	
A.	Spontane mededelingsplicht	391
1.	De medische vragenlijst	392
2.	De arts	393
3.	Het medisch beroepsgeheim	394
4.	Het medisch onderzoek	395
B.	Sanctionering en onbetwistbaarheid	397
C.	Aids	401

D.	Erfelijkheidsonderzoek (<i>genetic screening</i>)	404
II.	Mededeling van risicoverzwaren	405
III.	Betaling van de premie	406
Afdeling 8. De premie en de wiskundige reserve		
I.	De premieberekening	409
A.	De verzekering bij overlijden	411
B.	De verzekering bij leven	412
C.	De gemengde verzekering	413
II.	De rechten op de wiskundige reserve	414
A.	Recht van afkoop	415
B.	Recht van reductie	422
C.	Recht van voorschot	426
D.	Recht van inpandgeving	428
E.	Recht van overdracht	432
F.	Winstdeling	434
Afdeling 9. Echtgenoten en levensverzekering		
I.	Bekwaamheid van onder een gemeenschapsstelsel gehuwde echtgenoten	437
A.	De mede-echtgenoot is begunstigde	438
B.	Een derde is begunstigde	439
II.	Verzekeringsprestatie: inkorting en inbreng?	441
III.	Gevolgen van een echtscheiding op de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en op de handhaving van de begunstiging	442
A.	De rechten voortvloeiend uit de polis	442
B.	De begunstiging	443
Afdeling 10. De vervanging en de overname van de levensverzekeringsovereenkomst		
Afdeling 11. De verjaring van de verzekeringsprestatie		
450		
Hoofdstuk V.		
De rechtsbijstandsverzekering		
453		
Afdeling 1. Aard van de rechtsbijstandsverzekering		
454		
Afdeling 2. Toepasselijke wetgeving		
459		
I.	KB van 12 oktober 1990 en wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen	459
II.	Toepassingsgebied KB 12 oktober 1990 – Uitsluitingen	460
A.	Geschillen of risico's in verband met het gebruik van zeeschepen (art. 2, 1° KB)	461

B. Verzekeraar van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid (art. 2, 2° KB).....	462
C. Verzekeraar van hulpverlening (art. 2, 3° KB)	463
Afdeling 3. De verzekerde risico's	464
I. Verzekerde is verwerende partij	466
II. Verzekerde is eisende partij	467
Afdeling 4. De dekkingswaarborgen	469
I. Gerechtelijke kosten	470
II. Buitengerechtelijke kosten	473
III. Andere diensten	474
IV. Verleende dekking en goede trouw	475
V. De objectiviteitsclausule	477
A. Meningsverschillen	478
B. De objectiviteitsclausule	479
1. Informatieplicht	480
2. Procedure	481
Afdeling 5. Beschermingsbepalingen ten gunste van de verzekerden	
I. Afzonderlijke overeenkomst of hoofdstuk en afzonderlijke premie	485
II. Beheerformules inzake schaderegeling	487
A. <i>Ratio legis</i>	488
B. Gescheiden beheer	490
C. Schaderegelingskantoor	491
D. Aanstelling van een vrij gekozen advocaat	493
E. Algemene beoordeling	496
F. Vrije dienstverlening en vrijheid van vestiging	498
III. Belangenconflictenregeling	500
IV. Rechtsbijstandsverzekering als bijkomend risico	504
Afdeling 6. De verhouding tussen de rechtsbijstandsverzekeraar en de advocaat	506
Afdeling 7. De duur van de verzekeringsovereenkomst	511
<i>Selecte bibliografie</i>	p. 371
<i>Trefwoordenregister</i>	p. 377

